Ч. 204 (13.443). Львів, неділя 6. серпня 1933. Poczt[owa] opłata wpłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українське гаракірі.

З нагоди чергового самогубства, як акту проти московської демонстрації.

Львів, 4. серпня 1933.

Після Хвильового і Скрипника — застрілився вчора урядовець совітського консуляту у Львові, Микола Стронський. Виразне національне обличчя того останнього діяча, глибоке схвилювання, яке — як кажуть — виявляв в останніх днях з приводу поворотної хвилі протиукраїнського терору за Збручем та задуманої подорожі до СРСР, поруч із давнішою глибокою вірою, якою він, колишній Усусус та пізніший комуніст, гадав погодити й обєднати українську національну й комуністичну інтернаціональну ідею — всі ці познаки вказують аж надто виразно, що вчорашнє нове самогубство було черговим актом розпуки і черговим актом демонстрації. Хвильовий застрілився у Харкові, Скрипник у Москві, Стронський у Львові. Хвиля розпуки досягає скрізь, де живуть одиниці, які причалили до комуністичного табору, не зірвали проте з „буржуазними" поняттями про свою національну приналежність та про обовязуючу силу людської чести. Микола Стронський прилучився до тих двох своїх однодумців, які не мали сили довше витрівати серед істнуючих відносин у комуністичних рядах та не мали теж сили ні змоги з отими рядами зірвати: тому всі вони рішили були виступити взагалі з рядів живучих та трісну ти за собою дверима, які потряслиб і обмосковленою русотяпською комуністичною хатою.

Всі вони, справжні мученики ідеї, викликують до своїх осіб і глибоке співчуття і пошану, демонструючи добровільною власною смертю проти московсько-більшовицького насильства — вони проголошували бодай як мерці, цілком, неподільно, свій поворот до рідної нації. Знаємо силу тої їхньої демонстрації. Адже від стрілів Хвильового й Скрипника розвіялись рештки галицького радянофільства, покутуючого у ріжних гуртках, що так чи інакше вислугувались більшовизмові. Почали відскакувати від більшовицького табору всі чесніші одиниці, появилися — цим разом уже не більшовицькі, а патріотичні — заяви каяття, посипались протибільшовицькі ревеляції, самочинно припиняли своє животіння радянофільські часописи, — а серед московських керманичів рядами КП(б)У і КПЗУ повстала паніка, яка проявилась і далі проявляється у шаленому терорі проти всіх українських інтеліґентів, яких не хоронить уже й фірма партійної комуністичної приналежности.

З цього погляду, як голосний сиґнал краху всяких українських сподівань на льояльну співпрацю з істнуючим у Сов. Союзі новим суспільним ладом і режімом, самогубство Хвильового і Скрипника було явищем етично зрозумілим і політично корисним. Смерть цих людей промовила краще до розуму і совісти всіх найбільш здурманених і найбільш упертих українських комуністів та т. зв. радянофілів, ніж найбільш проречисті статистичні цифри та найбільші страхіття совітської дійсности. Хвильовому і Скрипникові маємо завдячити прочищення атмосфери, маємо завдячити ліквідацію боляка, який при всьому горю народу — ще дужче затроював тутешню атмосферу та перешкаджав у боротьбі національного табору й розбудові національних цінностей. Смерть Стронського безумовно прискорить процес ліквідації радянофільського самообману.

А проте ця остання смерть насуває вже й рефлексії іншого роду.

Психіка самогубців є старим предметом наукових дослідів, а психольоґія самогубства займає теж поважне місце у світовій літературі. Правдою є, що до самогубства потрібна велика відвага. А проте правдою є теж, що людина стає тільки тоді зрілою перервати нитку власного життя, коли її нерви відмовляють послуху, коли її воля спаралізована і коли не стає їй відваги до дальшої життєвої боротьби. І тому кожне самогубство є втечею. Таким робом самогубство є не лише гріхом з погляду християнської науки, але й *політичним злом*. Що більше: не тільки злом, але навіть злочином і нісенітницею. Психоза самогубства витворює атмосферу неможливу для ніякого діла і боротьби. Самогубство, яке з національних рядів викреслює активних діячів і борців, є найкращим дарунком для ворогів і противників! Увів собі, що мавія самогубств обхоплює не лише розсіяних, нервами до краю розхитаних українських комуністів, але й ряди не-комуністичного патріотичного громадянства, і починають множитися самогубства, як акти протесту проти політичної дійсности, як акти демонстрації проти нестерпного режіму! Нема двох думок, що після першого, дуже короткого і проминаючого неприємного враження — усі ті, яким залежить на фізичному ослабленні нац.-гром. українських сил і на їх психічній демобілізації — були би з такої „демонстрації" надзвичайно вдоволені. Це клясичний приклад, як взагалі кожна, навіть найбільш траґічна демонстрація має вартість лише на коротку мету, а надто часто повторювана — тратить усяку вартість. Самогубство є демонстрацією найбільш безплідною.

Нинішні самогубства в комуністичному таборі є безумовно вицвітом тої московської, східної психіки, якою насичена ціла атмосфера партійних комуністичних установ і всього володарства Совітів: з одного боку сліпий, безглуздий централістично-диктаторський режім з терором як єдиним засобом правління, з другого боку повна інерція волі і діла, рабська мовчанка і толстоївське „несопротивленіє злу". Ген далеко на Сході живе бодрий нарід, який знає традицію самогубства, як прояву благородних почувань любови, привязання чи жалю. Однак в модерній Японії гаракірі є також випадком дуже рідким і трапляється тоді, коли девот хоче задемонструвати — свою позу безвартісність на цьому світі. Ґенерал Ноґі заподіяв собі гаракірі як близько 70-літній старець тоді, коли помер його улюблений цісар і коли він не бачив уже ніякої можливости прислужитися батьківщині. Правда, трапились і гаракірі старшин японської воєнної маринарки як протест проти некорисної — на їх думку — вашинґтонської морської конвенції. Але вже важко видумати більшого безглуздя, як самогубство 3-ох московських еміґрантських старшин у Парижі, які своєю смертю хотіли задокументувати, що вбивник президента Франції Думера, Ґорґулов, не репрезентує поглядів російської еміґрації!.. Чи вони справді своєю смертю помогли тій еміґрації?!

Не поможуть самогубства й українській нації. Не хочемо заводити у себе московсько-азійських методів боротьби й демонстрації. І тому радимо дуже обережно підходити до останніх самогубств, як політичних актів, та при їх оцінці, правильно розглядаючи їхнє тло та траґічну ролю жертв, не вдаватись у ґльорифікацію українського гаракірі! Не сумніваємося, що кожний стріл у себе чесного українця викликує поза українським народом зітхання: vivat secvens! Нам краще кликати pereat ідеї самогубства, як утечі з поля боротьби і як доказові власного певного безсилля.

Страхіття на Радянській Україні.

Страшні документи. — Чужинці про положення селян на Україні. — Перед 10 роками і тепер. — До чого прямує політика комуністичної партії. — Пора нам збудитися з летаргу!

В наших руках жмуток листів, що в останніх тижнях надійшли до кількох наших людей з того боку Збруча. В листах тих подані такі факти, що мусять проняти жахом кожну людину. Ось кілька уривків з тих листів:

„...Часто трапляється у нас людоїдство з голоду. Часто вбивають жебраків, що впрошуються переночувати, самотніх, безпритульних дітей. Вбитих поїдають"... „У нас часто находять на вулицях та будинках трупи вмерлих з голоду. Вимирають з голоду цілі села — до останньої людини. Якщо нам не допоможуть, усіх нас чекає смерть з голоду"... „Про життя наше краще всього промовляють слова біблії: „Хто вмирає від меча, щасливіший того, хто вмирає з голоду"... „Поїли всіх псів та кицьок, ловимо мишей, хліба не бачили від кількох місяців. Мати й обидва сини лежать з опухлими від голоду ногами. Пишеш, що колись побачимось... Ні, ми більше не побачимось, ми не виживемо ізза цього жахливого голоду"... „Колиб ти, люба сестро, бачила це... Вмирають так: іде, йде, впав і вмер; ховати нема кому. Лежать, доки не зогниють і лише кости остануться — як колись то було з кіньми, — так тепер з людьми повелося. Котів і псів позїдали, а коней нема давно, півнів на селі не почуєш"... „Голодні ходять по хатах і просять: дайте хоч пів буряка! І так сирим його й їдять. Багато людей вже з голоду повимирало. Ще оповіщаю тебе, любий брате, що в нас така біда, що люде людей їдять, бо муку вже зїли, гречану полову теж... Їмо псів, котів, мишей, люди їдять людей. Отак гнітять нас отими пятілєтками"... „Дехто по три місяці не бачив хліба. Люди з голоду пухнуть. Сотнями вмирають... Батьки поїдають своїх малих дітей. Дорослі діти вбивають і поїдають старих батьків"...

*

У травневому зошиті анґлійського місячника „Fortnightly Review" пише чужинець, анґлієць Малькгольм Меґрідж: „Підчас недавніх відвідин України я бачив трохи той бій, що його веде совітський уряд проти селян. Поле бою спустошене, як на справжній війні, й нищення ведеться далі. По одному боці міліони селян, з тілами опухлими з голоду, по другому боці жовніри, члени ГПУ, що виконують накази диктатури пролетаріяту. Вони накинулися на країну неначе хмара саранн й пограбували все істивне; вони вистріляли і повисилали тисячі селян, іноді цілі села; вони створили з найплодючішого краю на світі — мелянхолійну пустелю".

І до того цей стан тріває не від нині, а вже понад рік. Ще 27. травня 1932 р. берлінська „Vossische Zeitung" принесла першу з довшої низки статтю свого дописувача Вільма Штайна, котрий подавав з Одеси, що Україна, українське селянство, покинуло свої спустошені села і з саквами на плечах іде у світ шукати кращої долі. По довгім і докладнім описі своїх вражінь з України Штайн зауважав: „То не сарана, ані посуха, ані кепський урожай є причиною цього голоду, але безглузде прискорення колективізації"...

Тоді писав і швайцарський щоденник „Der Bund": „Голод та позбавлення селян землі

спричинили цей масовий рух українського населення. Хто на власні очі не бачив того, той не зможе зрозуміти цього трагічного становища. Сотні тисяч нещасних несуть усе своє вбоге майно на плечях і йдуть, самі не знаючи куди. Ви бачите їх по всіх дорогах України. Цілі села позалишали так свої стріхи".

*

Все це нагадує перед десятьома рокам и пережите, коли на Україні вимирали міліони українців. Дня 15. квітня 1922 р. норвежець Квіслінг повідомляє Женеву, що на Запоріжжі є села, що денно вмирає від 7—10 проц. населення села. Француз Десона писав: „Я хотів би показати цілій Европі руїну, що панує на Україні, показати сотні тисяч дітей, подібних до кістяків, що простягають свої малі рученята до чужинців, чекаючи від них допомоги. Мені здається, що причина нашої байдужости є та, що все це лихо діється десь там ген далеко, лямент та плач голодних не доходять до вух европейців"...

Перед 10 роками француз Десона жалувався на нечутливість европейців на смертні муки українців, що конають із голоду. А в 1933 р. ще ніхто, дослівно ніхто не дорікає, що більше, навіть українці зпоза меж сталінської катівні є глухі й німі на муки й вимирання винищуваних Москвою братів своїх українців у більшовицькій імперії! А хібаж крайня пора найти в собі джерело сили й почати врешті самим реаґувати на те систематичне винищування української нації, яке безупинно веде Росія під ріжними формами — Соловок, колективізацій, розстрілів, пашпортів, очищення прикордонної стокільометрової смуги, нарешті голоду, який цим разом охопив не лише приморську частину України, але й цілу країну від моря аж до Припяти і Сейму.

Колиб такий ланцюг катувань упав на якийсь інший нарід, то напевно давно і пляново велася би боротьба проти такої політики „вирішення українського національного питання", яку від осени 1928 р. веде своєю знаменитою „пятілеткою" сталінський московський Кремль".

*

Надзвичайно характеристичне, що „пятілетка" досі ще не викликала (і будьте певні, ніколи не викличе!) голоду, масового вмирання російської людности на Московщині. Нема дурних! Цю долю пляново підготовила Росія лише Україні. Мета: остаточна ліквідація української мазепинської небезпеки, після чого „мать Расея" могтиме нарешті спокійно спочивати на своїх лаврах. Характеристичне те, що після того, як у льондонськім „Daily Express" на початку квітня ц. р. Гарет Джонс умістив оповідання про те, як він теж з торбою за плечима пішки мандрував по голодній і спустошеній лівобережній Україні (на Полтавщині, казав він, сотні сіл цілковито вимерли, чи опущені), відразуж озвався з Москви знаний сталінський симпатик Уольтер Дуранті і на сторінках нюйорського „N. I. Times" оголосив, що в СРСР всюди харчовий стан добрий, тільки на Україні, що займає лише 2 відсотки площі СРСР, дійсно є голод! А тому він, Дуранті, протестує проти метод інформацій Джонса...

Таксамо і московський дописувач „Sunday Times" пише, що хоч на Україні й голод, але населення центральних губерній не відчуває недостачі поживи".

Характеристичне й те, що з приводу голоду в 1921—1923 рр. (про наслідки котрого доктор Haigh, уповноважений міжнародного Червоного Хреста, вигнаний більшовиками з України, казав, що на Україні тоді мало вимерти 6 міліонів душ) історик тогочасного голоду проф. Фішер писав: „Політика комуністичної партії супроти України має кілька цікавих сторін. Московський уряд не лише не захотів подати до відома американської допомогової адміністрації про становище на Україні, як це він зробив щодо інших областей більше віддалених, але він чинно перешкоджував тому, щоби американці прийшли до контакту з Україною. Москва за всяку ціну іґнорувала голод над Чорним Морем, що був не менший, ніж на Волзі".

Характеристичне нарешті й те, що нас нищили і нищать, а ми — ми мовчали й досі мовчимо. „Героїчна" вдача, нема що казати!

*

Українська преса, як краєва, так і еміграційна, мусить нарешті замість доривочного та несистематичного подавання поодиноких листів з України, як вона робила це зрідка й досі, поставитися уважніше до того, що тепер діється на східно-українських землях. Ви скажете, бракує часом інформацій. Але це не зовсім так. От у Берліні саме тепер відбувалася вистава листів-світлин з навіщених голодом місцевостей.

Не використовуємо як слід і тих численних чужинців, що в такій великій кількості вертають саме тепер з України до Чехії, Німеччини, Франції, і які, хоч здебільшого дуже перемучені й настрашені, розповідають про те, що доводилося їм бачити на Україні.

Але зрештою самої преси мало. Ціле українське громадянство мусить нарешті отворити приспані очі на ту жахливу катастрофу, що сталася над Дніпром, Доном та Кубаню, катастрофу, що може мати для майбутнього української нації величезні і страшні наслідки.

Крайній час збудитися з летарґу, в якім перебуваємо! Треба нарешті перебороти злочинну апатію й байдужність!

Траґедія середущого й молодого покоління.

XII.

МІСТА.

Розвиток міст і скількість населення, що живе в них, є покажчиком господарського розвитку краю. Недержавний нарід, який в положених на його етнографічній території містах становить меншість і не має впливу на господарське життя міста, є примітивом, нездібним до самостійного життя. Таким примітивом є українці на всіх своїх землях. Міста на українській території є острівцями чужинців серед українського селянського моря.

Велике занедбання. Наші історики довгий час звертали увагу лише на села. Вони всі невдачі наших провідників в минулому пояснювали тим, що ті провідники не вміли визискати сили селянства. Народні діячі вичитували в історичних творах, що королеві Данилові чи гетьманам Хмельницькому, Мазепі не вдалося здійснити їх державницьких плянів, бо „вони не оперлися на селянській масі". Наші політичні діячі ствердили знову в статистиці населення українських земель, що в українській нації селянська верства є найчисленніша.

Тому не дивниця, що українська інтеліґенція однобічно всі свої сили вкладала в роботу для селянства, а занедбувала працю над освідомленням і господарським двигненням українського населення по містах. Вона надіялася всю боєву силу нації найти в селянстві і тільки при його допомозі здійснити національні ідеали. Наша політика, освітно-культурна і господарська праця, наша церква, наша література, праця всіх наших установ була звернена однобічно, фронтом до села та знехтувала міста. Кличем національної роботи стало: „все для села, щоби все здобути при допомозі села". Таке однобічне ставлення справи було зовсім оправдане в перших початках відродження української нації. Однак пізніше зі зростом національної свідомости селянства і розбудовою по українських селах всіх ділянок життя знехтування значіння міст виявилося злощасним у визвольних змаганнях українського народу.

Міський елемент поза рамцями національного життя. До великої світової війни ніхто не звертав уваги на українських міських кваліфікованих і некваліфікованих робітників та домашню службу, на українських ремісників, купців та нижчих державних і самоуправних службовиків. Їх всіх просто легковажили. Те, що роблено у львівській „Зорі" для ремісників, було краплею в морі в порівнанні з тим, що роблено для селян.

Наші політичні, господарські й освітні програми були призначені тільки для селян. Ніх

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 6. СЕРПНЯ 1933.

Б. ЛЕПКИЙ.

БОСАКОВСЬКИЙ.

(Вимок з повісти.)

В шинкарки Марти, за столом у світлиці, сиділо двох козаків.

— За твоє здоровля, Телеп!

— За твоє, Босаковський!

І чоломкалися чарками.

Старий липняк не в голову йшов, а в ноги. Мабуть тому то вони й не спішилися вставати. І чого? Сотник Телеп, заживний, сутолоуватий чоловяга в темносиній чумарці, відпочивав після конотопського бою.

Босаковський, козак зі шляхецького роду, високий і худий, як тичка, з доржелезними вусами і з очима ріжної масти, якраз перед конотопським походом пристав до Телепової сотні. Телеп мав чимале хазяйство, але хазяйством тим заправляв його зять, а в Босаковського, крім старого лосевого каптана, вилинялої бобрової шапки, вищербленої шаблі і сухореброго коня не було нічого.

Оба мали час.

— Так ти кажеш, — тягнув Телеп свого товариша за язик, — що пятьох їх поклав?

— Як Бог на небі, що пятьох, як баранів, а решта fugam dabant — відповів гордо Босаковський і правий вус на вухо завісив, бо пхався йому до чарки.

— Та що ти, сотнику, слухаєш такого брехуна! — почувся наразі голос від порога і в коршму ввійшло кількох заболочених козаків, односотенців. — Та він і рідного батька обрехав би, колиб лиш мав.

Козаки засміялися, а Босаковський ливне око прижмурив, а зеленкуватим згірдливо обкинув товаришів.

— Роззухвалилося хлопство, — сказав і шапку на підголену голову насунув. Вдавав, що обидився і йде.

Але його не пускали.

— Тю, тю, дурний! Норовиться, як старий кінь. Навіть жартів не знає. Сиди та пий, коли тобі дають.

Любили обіднілого шляхтича, що пристав до них, і бився по козацьки а брехав по шляхоцьки. Чванився лицарськими вчинками при боці покійного короля Володислава, якого й на очі не бачив, розказував про свої маєтки, яких ніколи не мав і про небувалі родинні звязки, а найрадніше про любовні подвиги та амори з панями й панночками, які, хіба тільки в його буйній уяві жили. Вірив, що кожна жінка з місця влюблюється в нього... Такий товариш у важких, воєнних часах, коли навіть найхоробрішому лицареві шабля і рушниця наскучить, це справжня благодать. Можна посміятися при нім та призабути про неодно лихо, про яке так тяжко забути.

— Сідай, Босий, сідай! — тягнули його за лосевий каптан. — Пий і будь радий, що води не мусиш пити.

— Від води жаби в череві беруться, — усміхнувся Босаковський — У мене — і заскалив зеленувате око, — у мене в замку біля Ходорова, є ще дві барилочки такого масляча, що прямо пальці лизать.

— А не брешеш ти? — озвалося кілька голосів наразі.

— Пес бреше, а Босаковський ні. Як кажу, що є, то є. Так мені Боже дай до моїх „маєтків" вернути.

— Тяжко.

— А чому?

— Бо на місяць ще не знають дороги.

Босаковський знов хотів іти, але його знов за каптан потягнули.

— Про вино кінчай! — і налили йому до чарки липняка. Босаковський подобрів.

— Заховав мені цього масляча дворецький І так його шельма дотепно заховав, що навіть Кривоніс не міг знайти, гуляючи зі своїм загоном у моїм родовім замку.

— Ну, це вже ти, брате, — не втерпів Телеп — таки здорово пробрехався, бо щоби де Кривоніс гуляв, а вина не занюхав і не випив, так того ніколи не бувало.

А другий козак докинув: — Ав! в Ходорові, ані біля нього, Кривоніс ніколи не гуляв.

— У тім Ходорові, що ти гадаєш — боронився Босаковський — ні, але на мій, у саме полудне наскочив і такого там бешкету наробив, що Боже! У фравцімері як слон у буфеті за зайнував.

— Себто як? — питалися його

— О, простото сердечная! Панянки у фравцімері, як порценальки у буфеті. Посусуш, то вже не направиш. Панна Евелінка руку на себе зняла, Мальвіну котрийсь із кривоносівців наперед себе на коня ухопив, а Юстина, моя божеська Юстина, так та... і не докінчив, тільки жалісно завернув очима.

— Про вино вашець кінчай, — озвався сотенний писар Лучинецький, — а не про цноту. Вино чим стареш, тим краще, а цнота ні.

— Про масляч? — спитав Босаковський.

— Еге ж!

часописи були призначені або для селян, або для інтелігенції. Для міського населення не було українських часописів і нема по сьогодні. Гарне письменство було призначене або для селян або описувало селянський побут. Міське українське населення відрізано від української літератури, бо не було ні одного часопису, ні одної книжки, ні одної брошури, яку міг би український міщух прочитати безпосередньо заінтересований. Товариство „Просвіта" не видало одної брошури, одної летючки, яка була би спеціяльно призначена і цікава для міського населення. На першому українському просвітньо-економічному конгресі в 1909 р. виголошено кількадесять цікавих рефератів, а лише один реферат В. Коцовської „Про міські захоронки" відносився до міста та в рефераті о. Т. Войнаровського: „Вплив Польщі на економічний розвій України" обговорюється значіння міст і польонізацію українського міщанства.

Реасумуючи сказане мусимо ствердити, що всі наші програми національної праці знехтували українське населення міст, видаючи його на поталу польонізації.

В останніх роках перед війною почали працю і видавництва по містах українські соціял-демократи. Вони працювали рука в руку з польськими соціялістами і тому не можемо дивуватися, що вони не могли дати національної свідомости українському пролетаріятові.

В якій масі є фізична сила? В переведенні таких акцій, в яких є потрібна фізична сила, самі селянські маси ніколи не були і не будуть фізичною силою, а це тому, що селянство розкинене на великих просторах. Селянські перевороти є можливі тільки в чисто селянських краях, де нема розвинених і багатих в населення міст. Не діється це випадково, що всякі революційні перевороти відбуваються по містах і довершує їх міське населення. Колиб селянські маси могли протиставити міському населенню достаточну фізичну силу, то більшовицька влада давно вже була би стерта з лиця землі.

Матеріяльну забезпеку селянинові і його рідні дає праця на ріллі. Тому всі думки селянина приковані до землі і лише дуже рідко може взяти над ними верх якась політична ідея. Вячеслав Будзиновський в творі: „Йшли діди на муки" доказує, що селянська верства не є по правді „масою". Масою є те, що держиться купи. Те, що своїми частинками розсіяне, або не держиться купи, не є масою. Масою є і маленька грудка землі; пісок хочби його було дуже багато — не є масою. Масою і фізичною силою в політичній боротьбі можуть бути тільки люди, що живуть разом на малому просторі, яких можна скликати, вийшовши на вулицю і раз свиснувши. Такими людьми було й є тільки міське населення.

Я не зовсім погоджуюся з поглядами В. Будзиновського, але мушу признати, що селянська маса звичайно програє у фізичній (збройній) боротьбі з міською масою. На селянській масі може зовсім добре в демократичних державах спіратися політична партія в своїй парляментарній політиці і то лише, коли є загальне і рівне право голосування до законодатних установ і нема виборчих зловживань. Так само селянство є здібне на кооперативній основі орґанізувати своє господарське життя і складати навіть поважні жертви на загально-національні цілі, але воно стає великою фізичною силою в національній визвольній боротьбі, коли його до боротьби поведе чисельно сильний міський елемент.

Одна з причин невдачі визвольних змагань. І на Великій Україні і в Галичині занедбали ми міста. Вслід за тим українське населення по містах на Великій Україні московщилося, а в Галичині польонізувалося. „Слушний час" заскочив нас без міської маси і тому міста виявили себе ворожою силою нашим визвольним змаганням. Занедбання міст тяжко на нас пімстилося в 1917 і 1918 р. Не було в нас сили відвернути катастрофу з 1918 р. і ми програли визвольні змагання. Я є зовсім згідний з Кузьмою, автором твору: „Листопадові дні", який приходить до висновку, що ми програли визвольну боротьбу тому, що не мали міст.

Володимир Целевич.

—o—

Шкільні справи.

Важний обіжник в справі додаткових вписів і вступних іспитів до середніх шкіл.

Дирекції всіх державних і приватних ґімназій на терені Кураторії Л. Ш. О. одержали в перших днях серпня обіжник у справі додаткових вписів і вступних іспитів після ферій. Тому, що цей обіжник зміняє в дечому дотеперішню практику вписів і вступних іспитів, подаємо його до прилюдного відома українських родичів. Треба, щоби і родичі і взагалі громадяни, котрі цікавляться шкільництвом, звернули на цей обіжник увагу і використати його. Обіжник постановляє:

1) Дирекції ґімназій мають право перевести додаткові вписи до кляси I—VII після ферій у власному обсязі, без — як досі було — згоди Кураторії. Дирекції мають при цьому кермуватися лише тим, чи в їхніх ґімназіях є вільні місця в дотичних клясах і чи спізнення тих, що вписуються, достаточно оправдане.

2) До компетенції Дирекції належатиме теж допущення по феріях до вступних іспитів до кляси I—VII з важних причин, напр. коли буде стверджена урядовим лікарським свідоцтвом хороба петента. Досі і на це потрібно було дозволу Кураторії. У шкільному році допущення до вступних іспитів буде у надзвичайних випадках застережене для Кураторії, як було й досі. Впродовж другого півріччя не буде вільно складати вступних іспитів.

Записуватись і складати іспити до VIII. кл. можна лише за згодою Кураторії, отже як було досі.

3) Щодо залучників при додаткових вписах і вступних іспитах у повакаційнім речинці обовязують дотеперішні приписи.

4) Вписи треба перевести перед початком шкільної науки, отже перед 20. вересня.

5) Вступні іспити можуть трівати найпізніше до 25. серпня.

Тому у всіх справах вписів та іспитів до кляс I—VII треба звертатися до Дирекції ґімназії. Якби Дирекції полагодили прохання відмовно, тоді родичам прислуговує право впродовж 14 днів зробити рекурс до Кураторії. Рішення Кураторії є тоді вже остаточне

—o—

Після самогубства М. Стронського.

В справі самогубства М. Стронського, урядовця совітського консуляту у Львові, повідомляють: Покійник вийшов з канцелярії в середу вранці і більше його не бачили. В лісі на Погулянці найшли його, сільські жінки, що несли молоко до міста, з простріленою головою. Біля нього лежав автоматичний пістолет і лист з диспозиціями щодо залишених речей. Крім того в консуляті залишив два листи до бюрових товаришів Мандзія і Дугая. Першого з них просив, щоби відіслав атляс Радянщини якомусь Махінову в Москві, а другого, щоби виконав доручення до залишеної родини в Дрогобичі і на покриття коштів долучив до листу 40 зол. Причини самогубства не подав. Покійник був двічи жонатий і з першого подружа мав доньку інжиніра хемії, з другою 5-літну дівчинку. Нема сумніву, що самогубство Стронського стоїть у звязку з останніми потягненнями московської більшовицької диктатури супроти українства. Стронському веліли урядово перенестися до Москви і виготовили йому вже пашпорт, який покійник мав собі відобрати. Не хотячи їхати до Москви, волів умерти.

*

В звязку зі смертю М. Стронського на місті появилася лише одна клепсидра такого змісту:

„Микола Стронський б. довголітній український соціялістичний діяч серед робітництва Дрогобиччини, помер трагічною смертю дня 3. серпня 1933 у Львові, як дальша жертва українсько-більшовицьких відносин у 52 р. життя.

Похорони відбудуться в суботу дня 5. серпня 1933 в 2 год. пополудні з Анатомії (Пекарська 52). Приятелі і б. товариші партійні".

Факт, що на мурах міста не появилася клепсидра більшовицького консуляту і що на будинку консуляту не вивішено жалібної хоругви, як це звичайно водиться, викликав в місті ріжні коментарі.

В останній хвилині вивішено на мурах ще одну клепсидру з дослівно таким змістом: „Похорон Миколи Стронського відбудеться в суботу, дня 5. серпня ц. р. в год. 2. пополудні з вул. Пекарської 52 на Личаківський цвинтар — Дочки".

Без України нема економічної відбудови Европи.

Меморіял п. Шульгина до англ. премієра Мекдональда.

Олександер Шульгин, представник еміґрантського уряду УНР, вислав до англійського премієра Мекдональда, предсідника міжнародньої господарської конференції в Льондоні, з Женеви 3. ц. м. таке письмо:

„Пане Президенте! Маю честь представити Вашій Ексцеленції меморіял, що зясовує український погляд на економічну крізу в Радянщині та на справу господарської відбудови України. Хай вільно буде мені підкреслити факт, що ніяке міжнародне зусилля зліквідувати світову господарську крізу не вдасться, доки над шестою частиною земської кулі панує деструкційний уряд, що доводить до страшної нужди і будуючи величезні фабрики, обнизив сильно продукцію, витворив стан безнастанного голоду на врожайних землях, знищив купну силу поверх 150 міліонів мешканців. Той уряд позбавив міжнародню торговлю збуту, який одинокий мігби зробити кінець світовій економічній крізі. Серед таких умовин справа привернення порядку й добробуту на території СРСР набирає найбільшого значіння. Досвід учить, що всі надії на мирну еволюцію теперішнього режіму не оправдані. Економічна і політична си уація в краях Радянщини є найкращим доказом, що життеві умовини населення не тільки не покращають, але де-далі погіршуються і міліони людей переплачують їх життям, умираючи серед всякого недостатку. Тому на нашу думку розвязка проблеми привернення в тих краях нормальних відносин полягає тільки на розвязанні Радянського Союзу, визволенні та незалежности України, Кавказу і Туркестану. Після величезного перевороту, який пережили краї СРСР, неможливо привернути негайно порядок на тако-

---

— А ви знаєте, який у йому смак? Це був такий масляч, що коли я один боклажок покійному королеві в дарунку привіз, то він випивши веліх, сказав: „Тим вином ти гореч моєі жизні осолодив". Оттакий це був масляч.

— А кому цей масляч пропав? — питали Босаковського.

— По собі не судіть, — відрубав шляхтич. Мій покійний батько цілу діброву вирубав і на поташ спалив та поташ цей у Данціґу на вино проміняв. Нехай — каже бувало — це вино для Валентого (цебто для мене) на весілля буде. Як собі гідну та гарну малжонку усмотрить, то випємо за здоровля молодоі пари.

— Випємо, — повторили кругом, а тоді котрийсь підсунувся з чаркою до Босаковського.

— Бачиш, який ти добрий синок, Валентий! По нині-день батькової волі не сповнив. Крайна пора.

— Бог не дав, — виправдувався пан Босий. Тімевей во під пару Белльоні. Він мене до аналоя, а вона до шаблі тягнула, на війну.

— Знаємо, знаємо — притакнули кругом. — Про твої лицарські вчинки вже й кобзарі співають. Але не про них, а про бабів розказуй.

Босаковський скривився. — Баби, це для вас, а я з паніями і панянками мав діло. Як мухи на мід, так вони на мене летіли.

Козаки підштовхували його: — Відомо, відомо. В тебе кожна влюблюється з місця, як у Богуна.

— Валентий жінок на амор бере.

— Багато їх на совісти має.

— Женовод.

— Джигун дзіндзіґонстий.

Усякий якесь слово докинув, а Босий вдоволено то пивним, то зеленкуватим оком підморгнував то на вус то на праве, то за ліве ухо закидав.

— В любовних процесах, — казав — всяко бувало. Але здебільшого, то я був горою. Тямлю, як то ми Гощу брали.

— Яку Гощу?

— А Кісілеву. Ніяково було, бо Кисілі рідня Босаковським.

— Десята вода по Кисілю.

— Не твоє діло, хлопе! Кисіль до мене мошєр кузен писав. Не віриш? Так мені, Боже, дай до моїх майонтків вернути.

— На місяці.

— Хлопе!

— Кінчи вже, кінчи!

— Отож прикро було мені на Гощу наступати, але раз я Хмелеві присяг, так годі. Взяли ми її, погуляли, погрались, вертаємося. Їду я на моїм бахматі, а за мною моя повозка торохтить.

— Повозка?

— А тиж як гадав? За Хмеля, хто бився, той і поживився, а я такий, що правда, з молодих літ привик був до деяких вигід. Так тоді їду я, торохтить моя повозка а на ній і одяг і збруя і постіль, всяке добро. Під вечір приїзджаємо до якоїсь корчми, дивлюся, а в моїй повозці, ніби дві ластівки зпід стріхи, дві гладенькі панночки зпід буди визирають. Я до них, а вони скіць і на шию мені. — Валентий, пане Валентий, невжеж ти нас не пізнав? Здавен бачите, афект до мене чули, лиш Кисілиха, женщина суворих обичаїв, як цербер їх цноти сторожила. Так вони тії афекти в собі дусили і аж тепер їм фольґу дали. І булож мені з ними, було! І кохи і шльохи і лементи і ріжні сентименти, бо що то казать, обі були закохані в мене по самі уха. Е-ет! — і рукою махнув.

(Докінчення буде.)

му великому просторі земної кулі. Росію, яка приняла радянський і комуністичний режім, може постигнути нова катастрофа; вона не може зберегти свого стану посідання з даних часів і розпоряджати ним серед умов особливо важких. Розвязання Радянського Союзу позволило би самій Росії, зведеній до етнічних кордонів, не тільки на розвязку трудних внутрішних проблем, політичних і економічних, але й на створення мирної співпраці з народами, що находилися колись під її пануванням.

„Україна після років правильної оборонної війни, після селянських повстань (1918—1922) ставить дальше опір московській навалі. Цей опір не малів з року на рік і витворює радянській владі великі труднощі. Уряд Української Народньої Республики, який продовжує на вигнанні свою діяльність, і всі українські партії є переконані, що їхні власні зусилля ведуть до визволення краю. Розуміють одночасно, що їм самим неможливо привернути господарське життя на Україні. Льояльна співпраця вільної України з західніми державами побажана, а навіть необхідна. Однак треба сказати, що Україна, відділюючися від Московщини, бажає зберегти свою політичну й економічну незалежність, що хоче рішучо зберегти свою єдність бодай в границях теперішньої Радянської України та що всякі спроби нового поділу України, або хочби економічно підпорядкувати її іншій державі, стрінуться з однодушним опором українського народу. Хочемо економічної й політичної співпраці з західніми державами, але тільки на основі взаїмности та визнання нашої незалежности.

„Ваша Ексцеленція знайде в залученому меморіялі обоснування тез, виложених у цьому письмі. Маю надію, що український погляд возьмуть Ваша Ексцеленція та члени конференції, якій Ви проводите, під розвагу“.

Письмо підписав О. Шульгин.

До письма додано меморіял п. н. „Економічна криза в Радянському Союзі і справа господарської направи на Україні“.

—o—

Страйкова револьта у Штрасбурзі.

Барикади в місті. — Різанина і стрілянина з поліцією.

ПАРИЖ, 4. 8. ПАТ. Щоби підтримати страйк будівельних робітників у їхній боротьбі за плату штрасбурські робітничі організації оголосили загальний страйк. До страйку приступили майже всі робітники й службовці міських та приватних підприємств. Не страйкують почтові і залізничі урядовці. Вчорашнього дня страйк у Штрасбурзі приняв несподіваний оборот. У вечірних годинах між робітниками і поліцією прийшло до **стрілянини**. На біржевій площі відбулося віче, опісля страйкарі хотіли дістатися походом у центр міста, а до того не хотіла допустити поліція. Тоді робітники збудували з перевернених самоходів **барикади** і почали споза них **стріляти до поліції**. З вікна кинено **бомбу**, яка не експльодувала. Користуючись темнотою, яка панувала в місті, робітники нападали на поліціянтів і **різали їх ножами** або стріляли з револьверів. Цілу ніч будували в ріжних сторонах міста барикади, які поліція мусіла раз-у-раз здобувати.

Події в Штрасбурзі преса характеризує вже не як заворушення на страйковому підкладі, але як **рід повстання**, якого значіння не дасться покищо означити. Число ранених покищо не відоме, хоч воно велике.

На допомогу голодним на Радянській Україні.

КОМУНІКАТ Ч. 1.

Тимчасової Управи Комітету Представників Українських Організацій в ЧСР. для допомоги голодним на Україні.

14. VII. ц. р. з ініціятиви Українського Жіночого Союзу в ЧСР. утворився „Тимчасовий Комітет Допомоги Голодним на Україні“, до складу якого ввійшли: пп. Н. Дорошенкова, З. Мірна, М. Феденкова, пп. П. Зленко, В. Філонович. Цей Комітет звернувся з закликом до організованого українського громадянства взяти участь у зборах для встановлення постійного Комітету.

19. VII. відбулися Збори, на які явилися представники 32-х українських організацій.

Збори постановили вважати себе за „Комітет Представників Українських Організацій в ЧСР. для допомоги голодним на Україні“ і виділили зі себе тимчасову Управу в складі: пп. О. Бочковського (голова), В. Гомзина, І. Мірного (скарбник), Г. Омельченка, І. Паливоди, С. Русової й М. Феденкової (секретар).

Завданням Тимчасової Управи є:

1. Розширити базу Комітету шляхом приступлення до нього тих організацій (у ЧСР.), які з тих чи інших (здебільшого технічних) причин не змогли взяти участи у Зборах 19. VII.

2. Підготовити відповідні матеріяли, а також і проект програми праці Постійної Управи, що утвориться по скликанні пленума Комітету, що має статися в якнайскоршому речинці.

3. Рівночасно, з огляду на пильність справи, дати вже тепер ініціятиву до утворення подібних Комітетів на еміграції і взагалі в Европі, де є для цього відповідні умовини.

Тимчасова Управа, подаючи про це до відома широких українських кол, ласкаво просить, на випадок повстання подібних Комітетів, поінформувати про це Управу, як також взаїмно інфромувати себе про хід праці для її координації.

Всі часописи просимо цю оповістку передрукувати.

Голова: **О. Бочковський** (в. р.)
Секретар: **Марія Феденкова** (в. р.)
26. VII. 1933 р.

Інтервенція в справі австро-німецьких взаємин.

БЕРЛІН, 4. 8. ПАТ. Німецька преса виступила із занепокоєнням проти повідомлення агенції Райтера про збірний демарш Франції, Англії та Італії в Берліні у звязку з протиавстрійською акцією Німеччини. Часописи запевняють, що з німецького боку не зроблено нічого, що можнаб уважати непошануванням незалежности Австрії або, що булоб суперечним з духом пакту чотирьох. З акції, яку французьке міністерство закордонних справ і Райтер уважають можливою, не обіцюємо собі нічого корисного для німецько-австрійських взаємин ані для пацифікації середущої Европи — зазначує „Берзен Цтг“.

„Дайтше Альґ. Цтґ.“ уважає інтервенцію держав в обороні Австії недорічною, бо втручання у внутрішні справи не може оздоровити німецько- австрійських взаємин, навпаки, загострить тільки ситуацію.

—o—

Більшовицькі кати.

Букарештенська „Наша Рѣчь“ повідомляє:

„Минулого тижня ми повідомляли про випадок, коли одна родина втікачів перейшла через Дністер у ріжних місцях. При цьому син був зранений у живіт і відправлений до шпиталю. Показалось, що з утікачами був ще один хлопець 9-ти років, котрого батьки, переполошені стріляниною, загубили ще на радянському березі. Про долю нещасної дитини батьки нічого не знають.

Три дні тому, до нашого берега прибило хвилями трупа дитини, котрого пограничники витягнули з води. Про це зараз-же повідомили поліцію, а ця остання повідомила батька втікача. Пішли до Дністра. Але трупик дитини був так змасакрований, що батько вагався признати в ньому свого сина. Трупика відвезли до трупарні.

Більшовицькі кати не тільки змасакрували беззахистну дитину, але й трупа її кинули у Дністер.

Боротьба румунських партій за владу

З Букарешту повідомляють, що д-р Юл. Маніу і Міґаляке домагаються уступлення уряду д-ра Вайди-Воєвод, переходу національно-хліборобської партії до опозиції та передачі державної влади лібералам під проводом Дуки. За лібералами обстоює й проф. Йорґа. Деяка столична преса, мабуть під впливом Жоржа Братяну, голови молодолібералів, обстоює думку обєднання обидвох ліберальних партій. Це питання, кажуть, обмірковуватимуть на староліберальній нараді в Дуки.

Поширюють думку, аби Дука зрікся проводу нового гурту, бо його особа стоїть на перешкоді обєднання ліберальних партій. Щоби новий уряд міг опиратися й на Семигород, радять узяти до уряду й Октавяна Ґоґу, котрий мав би потягнути за собою й Семигородщину.

А тимчасом І. Ґ. Дука, голова староліберальної партії увихається то по вічах, то на розмовах з приятелями й головачами партії. Він не чекає осени, а за два тижні починає боротьбу з урядом. Ця боротьба заповіджена вже сотий раз. Але покищо не видно, що ліпшого може принести краєві ліберальна партія.

Минулої неділі відбулося велике віче молодолібералів у Фалтіченах. Говорило багато бесідників. З цілого віча замітне кінцеве слово президента молодоліберальної партії проф. Жоржа Братяну. Він заявив, що незабаром обєднаються обидві ліберальні партії і виберуть новий партійний провід.

З наших літнищ і живців.

ГРЕБЕНІВ.

Зменшена фреквенція. — Які її причини. — Боротьба громадської ради за національне обличче села. — Гідна постава населення.

Цього року відоме літнище Гребенів, славне своїми чудовими околицями, густими смерековими лісами і хрустально-чистою водою Опору, має значно меншу фреквенцію літників, як попередніми роками. В минулих роках було тут по три і більше тисяч гостей, в цьому сезоні число літників не перейшло ще 1.600 душ. Особливо потерпіла фреквенція в пенсіонатах і заведеннях українських, таких як Зелемін, Стахова Воля, п-і Стернюкової, Вілля Моя, заведення п. Шматерів у Зелемянці і ін. В деяких з них нема і третини гостей в порівнанні з попередніми роками. Жидівські і польські пенсіонати у Гребенові потерпіли під цим оглядом також, але значно менше.

Причини цього явища треба дошукуватися не тільки в нинішній кризі, яка відбилась тут між ін. також у зменшенні будівельного руху, але й у тихому бойкоті Гребенова, зокрема його українських установ, польськими чинниками. За притоку до того послужила полякам справа площі під будову костела, яку вони хотіли б дістати від громадської ради майже за безцін. Справа цієї площі і ріжні митарства у звязку з цим фактом були вже освітлені на сторінках „Діла“ давніше. Нині пригадаємо тільки, що у Гребенові нема ні одного поляка-автохтона, а костела забаглося тут трьом особам: управ-

телеві каміноломів, начальникові стації і почтареві, отже самим зайшлим людям. Ясно, що бідна громада не захотіла робити їм такого презенту, не зважаючи на всякі можливі заходи й натиск з гори. Через те й терпить Гребенів, бо старосто заборонило громаді брати від літників вакаційну таксу в сумі 3 зол. (літники платять ц. р. всього по 1 золотому!). Почалася теж загінка на деяких громадян Гребенова, посипались на людей, як з рога обильности, і всякі шикани. Що більше! Навіть залізниця робить своєрідний натиск на громаду і пускає що-неділі т. зв. бріджовий поїзд тільки до Сколього, хоч і терпить на цьому матеріяльно. А згадані три польські діячі, маючи таку підтримку у влади, поставили на чужій громадській площі вже не тільки фундаменти під будову костела, але й роблять святочне посвячення тих фундаментів у неділю 6. ц. м.!

Не зважаючи на все те, не зважаючи на тяжке положення і велике зубожіння, місцеве населення, яке належить до одного з найсвідоміших і найвідпорніших в повіті, держиться твердо свого і не гадає уступати. Це повинно належно оцінити українське громадянство і по мірі сил подати тому населенню свою помічну руку. О.

Розстріли на Дністрі продовжуються.

Букарештенська „Наша Рѣчь" принесла таку телеграму з Сорок:

Проти Василівців сталася нова трагедія на Дністрі. Група в трох утікачів намагалась переплисти на румунський бік. Радянські пограничники відкрили на них стрілянину з кулеметів. Одного з утікачів ранено. Він утопився у Дністрі. Другий вернувся на радянський беріг, але тут-же на березі прострілили його з рушниці більшовицькі пограничники. Третьому втікачеви пощастило дібратися до цього берега, але він був тяжко поранений. Румунські пограничники його підібрали й відправили до лікарні в Липник. Відбувалася вся ця трагедія в день, у 4. години попол.

Більшовицькі звірства на Дністрі.

Букарештенська „Наша Рѣчь" принесла дві телефонограми з Оргеіва. Перша з них повідомляє:

Коло прикордонного пункту Азора намагався в ночі переправитися на румунський беріг один утікач. Радянська сторожа відкрила на нього стрілянину. Румунська сторожа відповіла на цю стрілянину. Раненого втікача відібрали вже на румунському боці й зараз-же відправили до лікарні в Оргеїв. Не приходячи до памяти, нещасний помер. Підчас стрілянини був забитий один радянський пограничник.

Друга телефонограма повідомляє:

Коло прикордонного пункту Типова радянська сторожа зауважила втікача, що переправлявся на румунський беріг й відкрила на нього шалену стрілянину. Не зважаючи на те, що втікач був поранений, він всеж таки переправився через Дністер. Раненого відправили до лічниці в Оргеїв. Це Кость Осадевич, 25-ти років.

В дністрянській смузі смерти.

Букарештенська ґазета „Наша Рєч" (ч. 177) в нотатці під наголовком „Драма на Дністрі" повідомляє:

„Жахлива драма розігралася на Дністрі проти сектора Роскаєць-Нуркари. Чотири втікачі, за котрими гналася більшовицька кіннота, кинулися до Дністра, намагаючися переплисти на румунський беріг і таким чином врятуватися від погоні. Радянські пограничники відкрили на них стрілянину й забили всіх чотирьох. Трупи їх пішли на дно".

—o—

Ще одно самогубство в Москві

ПАРИЖ, 4. 8. ПАТ. „Ле Журналь" довідується з Москви, що б. голова ради народних комісарів Сирцов пробував відобрати собі життя. Сирцов находиться у вязниці, обвинувачений в участі у змові проти Сталіна. Його перенесли до шпиталю, де стан його значно поправився.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

Щоб не бачити і не чути!...

(З приводу смерти Миколи Стронського, сотника УСС і вольного радянського консуляту.)

Ех, Миколо, Друже наш добрий, щирий і незабутній, ідеалісте непоправний жаль нам за Тобою. Нам — значить усім, хто разом з Тобою вийшов у 1914 р. без примусу, навіть без намови на нерівний бій з москалями.

Тоді ми всі і Ти з нами були приготовані згинути на полі, десь під Головецьком, Потуторами чи Сосновом, і від ворожої кулі, але не на Погулянці і з власної руки.

Ех, не з добром Тобі було, коли Ти в чудовий літний ранок вийшов за місто і звернув холодне дуло револьвера в розпалене чоло. Скільки неперестаних ночей, скільки перемучених днів — заки Ти рішився на останню дошку рятунку. Рятунку своєї чести і чести Усусуса.

Так так Миколо! Усусуси, Сам памятаєш, не вміли зраджувати, не вміли гнутися в чотири погибелі. Тому стільки їх поломала воєнна буря, а так мало їх зігнула.

Тебе не зігнула ні воєнна буря, ні повоєнна негода. Хотіла отсе, а Ти не дався і — впав.

Був би, Миколо, не впав, колиб був не стояв занадто одинцем, а ми — Твої друзі — оподалік. Не добачили навіть, що хитаєшся...

Нехай собі хто що хоче вписує, нехай як хоче оправдує Твою смерть — я і ми знаємо, що Ти довше жити не міг.

Іменно Ти і іменно там, де жив.

Тиж стояв при вікні, з якого бачив неодне таке, чого з нашого вікна не видно. Тиж слухав розмов, яких наші вуха не почують. І тому Ти приймав у серце стораз більше палючих ножів як ми і тому Ти сто раз скорше зруйнував серце як ми.

Я і ми знаємо, Миколо, Твій характер і Твоє серце. Тому ніхто з нас Тобі злого слова не сказав, ніхто навіть Тобі за зле не брав, що Ти не тут, а там...

Бо вірили ми, що Ти з переконання, з найсвятіших почувань, з жажди добра для рідної Землі. Не тільки вірили, — напевно знали!..

А Ти ніколи нас не переконував, але я ніколи не зрадився з тим, що в Тобі пекельний огонь горить, що сумвів як тигр душу шматує, що серце Твоє кровавить тяжко і все.

Ми розуміємо Тебе! Все, в що Ти вірив — розвіялось як серпанок ранішної мряки, а на місці, де Ти в уяві сонячні палати будував — побачив 10 мілїонів жертв голодової смерти і 30 мілїонів кандидатів на смерть.

А над тим усім, зловіщу тінь Петра Великого.

Галактіон Чіпка.

Ґанді відмовив послуху.

ПУНА, 4. 8. ПАТ. Ґандія випустили сьогодні вранці з вязниці. Однак незабаром його знову арештовано, бо відмовив послуху, щоби лишитися в Пуні і не мішатися до політичних справ. Ґанді надіється, що буде засуджений на два роки вязниці.

Вільна еміґрація студентів до Америки.

ВАШИНГТОН, 4. 8. ПАТ. Секретарка департаменту праці Перкінс знесла розпорядок, виданий своїм попередником, що забороняє закордонним студентам, які перебувають на студіях в Америці, зарібкову працю. Пані Перкінс позволила теж студентам приїздити поза квоту, що досі було заборонене.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. Д-Р ІВАН ФІҐОЛЬ,

дійсний член Митроп. Консисторії, професор Богосл. Академії у Львові, член Богословського Наукового Т-ва, довголітній ґімназійний катехит, помер у Львові після довгої і важкої недуги дня 3. серпня ц. р. у 53. р. життя. Похорони Покійного відбудуться в суботу 5. ц. м. в год. 5. попол. з каплиці Анатомії на Личаківське кладовище. В. Й. П.!

*

З приводу смерти о. д-ра Івана Фіґоля члени Учительського Збору й учні Академічної Ґімназії, які перебувають у Львові, зберуться дня 5. серпня ц. р. точно в 11-ій год. передполуднем на розі вул. Ґавзнера і Личаківської, щоб узяти участь у похоронах. Замість оповісток і вінка Дирекція й Учительський Збір складають 10 зол. на Рідну Школу і 20 зол. на вбогу молодь.

Дирекція Академічної Ґімназії у Львові.

—o—

НОВИНКИ

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.**

— **Магазин постелі Р. Джала**, Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 34-50

— **Відома кравецька робітня Михайла Стеця** при вул. Зеленій 31 перенесена на вул. Ягайлонську ч. 24. Чемно прошу не оминайте свого. 4-4

— **Храмове свято у Кривчичах.** В підльвівському селі Кривчичах (парохія Знесіння) відбудеться в неділю 6. ц. м. храмове свято св. пророка Ілії. Того дня буде там відправлена під неДавно відновленою церквою торжественна Служба Божа, що зачнеться в год. 10 рано. По Сл. Божій проповідь, водосвяття й обхід довкола церкви. Співатиме хор радн. Купчинського. Сподіємося, що львівське українське громадянство явиться численно на те свято до Кривчич (від личаківського двірця 15 хвилин ходу), аби піддержати на дусі горстку тамошніх українців та оглянути з кожного погляду цікаву й оригінальну кривчицьку церкву.

— **Другий сезон у Черчі** добігає кінця. Погода, що в останніх часах так дописує, надолужила бодай вчасти тим, які залишилися ще зі слотливого червня. Тепер наплинають гості серпневі. Вони захоплять ще половину літнього сезону, бо від 15. серпня починається вже сезон третій, по знижених цінах — сезон для емеритів, священиків, господарів, приватних урядовців і всіх незвязаних вакаційними феріями, зокрема школою. В цьому році третій сезон треватиме аж до першого жовтня, з огляду на спізнені жнива. Згадуючи про Черче, треба підчеркнути, що живець цей, не зважаючи на цьогорічну погану ааву, має багато щастя. Наплив лікуванців, які шукали затишного прибіжища підчас слоти, був великий, а своєрідна, невимушена атмосфера мала неменший вплив на лікувальні досягнення, як курелі та цілющі води. Та не тільки немічні стягались до Черча. Зїздили туди і здорові для розривок і принагідних імпрез. Під неділі і свята відбувалися в живці всякі концерти відомих наших солістів та хорів. Милою несподіванкою для бувальців Черча був „Вечір настрою" у мин. неділю, уладжений заходами самих лікуванців, у якому приймали участь крім членів управи живця наш відомий композитор д-р Н. Нижанківський, арт. Леся Кривицька і д-р А. Княжинський, автор скечу з черчанського життя та здатний партнер п-і Кривицької. Приявні на тому вечорі наші журналісти, літ. критики та музики, мило заскочені тією несподіванкою, висловлювали побажання, щоби на майбутнє такі імпрези могли перемінитись у постійну сезонову сценку, що уможливлялаб нашим хорим артистам прожиток у живці, а гостям дійсно симпатичну розривку. На цю неділю, 6. 8., заповіджений концерт артиста закордонних сцен, оперового співака З. Дольницького. Концертом тим зацікавлені не лише гості-лікуванці, але й ближча й дальша околиця. Великий попит за білетами дає запоруку, що саля буде переповнена, як і на всіх інших імпрезах. — **Лікуванець.**

— **Україніка.** „Курер Станіславовскі" помістив у кількох останніх числах цікаві репортажі з Гуцульщини п. Н. А. („Найдений чобіт" ч. 806, „Олекса Добош" ч. 807—808).

— **Будують „Дом Людови" в Яремчі.** „Курер Станіславовскі" повідомляє, що польські товариства в Яремчі (Т. Ш. Л., Стшелец, пожарнича сторожа й ін.) приступають у найближчому часі до будови „Дому Людового", в якому найшли би приміщення всі ті товариства. Площу під будову має дарувати місцева громадська рада. Ініціятори будови задумали вибудувати в тому домі велику салю, в якій будуть відбуватися також всі більші імпрези для літників.

— **Нумеровані школи.** На основі розпорядку міністерства освіти призначено між іншими 3-клясовій торговельній школі т-ва „Просвіта" у Львові число 212 і фаховій жіночій школі Василіянок у Львові число 183.

— **Тільки ще один тиждень** буде тревати посезонова продажа взуття і панчіх **Дель-Ка** по знижених цінах. Користайте ще з нагоди дешевого купна поки час.

— **Страйк львівських цегольників скінчився.** після 3-дневних переговорів між робітниками і підприємствами. Обі сторони підписали компромісову умову.

— **Львівська хроніка.** Гр. Білавецького засуджено на 4 роки за шпигунство. — З рук Яніни Пихової, урядничкн команди міста, вирвав на вул. Тарновського якийсь злодійчук торбинку з грішми та документами.

— **Жертва пожежі.** В загороді Михайла Кохманського в Наквіші пов. Броди вибухла в ночі пожежа. У вогні знайшов смерть 19-літній Влад. Кохманський, що спав у стодолі і не зміг вирятуватися.

— **Самогубство при допомозі радія.** Господар Йосиф Боруцький в селі Грущицях пов. Серадз терпів на нервовий розстрій і тому рішив розпрощатися з життям. В часі бурі обвинув радієву антену довкола свого тіла і пустив її в землю. Незабаром справді ударив грім і сплив по антені, спаливши Боруцького на вуголь.

— **За образу поліції.** Перед окружним судом у Вадовицях відбулася розправа проти д-ра Йосифа Путка, б. соймового посла і берестейського вязня, за фальшиве донесення проти команданта державної поліції Станкевича. Суд признав Путка винним переступства з § 143 к. з. і засудив на 6 місяців вязниці і втрату громадянських прав на три роки.

— **Протижидівські заворушення перед судом.** У Вадовицях скінчився великий судовий процес винуватців протижидівських подій у Райчі і Миливці. Головний обвинувачений ем. проф. гімн. Ференс дістав 3 роки вязниці, тридцять обвинувачених по кілька місяців до 2 років. Дванацятьох увільнено. Із засуджених тільки дванацятьом припинено виконання кари на 3 роки.

— **Незвичайна крівава трагедія** розігралася у Валікові під Познанем. Міський ревізор Йосиф Гадиняк попав у процес з бувшою своєю любкою Евгенією Осовською, яка доходила своїх матеріяльних претенсій судовою дорогою. З наказу суду в його мешканні явився коморник Пшестальський з аплікантом Скопком і пор. Мікурдою, братом Осовської. Вони заванґажили річи Осовської, що находилися в мешканні Гадиняка, на самохід. Коли хотіли відїхати, Гадиняк почав стріляти до них з револьвера. Коморника Пшестальського і аплікавта Скопка ранив тяжко, так що ледви чи будуть жити. Тяжко ранений поручник Мікурда вмер по дорозі до шпиталю. Після чого Гадиняк забарикадувався в мешканні і двома стрілами відобрав собі життя. Справою занялася поліція й судова влада.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Діточий садок у Зашкові. Вже другий місяць веде Кружок „Р. Ш." в Зашкові в домівці читальні „Просвіти" діточий садок, до якого ходить понад 30 дітей. Батьки дітей і самі діти з ведення садка вповні вдоволені.

Фестин у Зашкові. В неділю 23. м. м. відбувся у Зашкові вдатний український фестин, на який прибуло багато молоді із сусідніх сіл. Атракцією фестину були національні танці, виведені Лутовиками й Луговичками з Гряди, що подобалися всім присутнім, які їх горячо оплескували. Крім цього були перегони в мішках, фантова льотерія і всякі товариські забави.

Язва підльвівських сіл. Найбільшою язвою підльвівських сіл є безчисленні крадіжи, від яких терплять не тільки богатші, але навіть зовсім бідні селяни. Злодії рекрутуються переважно з тої молоді, яка не належить до ніяких українських організацій і ходить „самопас". Пособляє тим крадіжам обставина, що молодь з підльвівських сіл не находить нині у Львові тих заробітків, які мала до-недавна, а також факт, що злодіїв приловляють чи пізніше виходять [illegible] у [illegible] імкових випадках. Таке прим. село Зашків, не так [illegible] но ще одно з найсвідоміших сіл у Львівщині, [illegible] нюється поволи в гніздо злодіїв, які дають про себе знати мало не що ночи. Кожна крадіж іде безкарно, бо поліція злодіїв не викриває, хоч постерунок є [illegible]

сці. Зухвалість злодіїв дійшла до того, що перед двома тижнями вломились до місцевої кооперативи, [illegible] обікрали на 1.300 золотих. А треба знати, що льокаль кооперативи віддалений від постерунку не більше, як 150 метрів. І та крадіж булаб перейшла безкарно, якби не селяни, яким нарешті було вже того за багато. Самі селяни вислідили місцевих злодіїв і вспіли ще відібрати вкраденого товару на 700 зол. З головних злодіїв зловлено одного, а решта покищо скривається. А все те, на жаль, самі зашківські хлопці, які, замісць організуватися в „Лузі", як це є в Гряді, Рокитні, Бірках, Зарудцях і інших сусідних селах, організуються у злодійські банди, які стали страшною язвою й пострахом цілого села.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 5. серпня год. 8 веч. „Роман". Останній раз.

Театр Ріжнородностей.

Театр нечинний з причини ферій.

Кіна.

АДРІЯ: „Розбійники на пустині".
АПОЛЬО: „Вбивство над ранком".
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „В подружій неволі".
КОПЕРНИК: „Таємний дім".
МАРУСЕНЬКА: „Таємний дім".
МІРАЖ: „Бічна вулиця".
МУЗА: „Пімста дилика".
ПАЛЯС: „Моя дружина — авантюрниця".
ПАН: „Чоловік малпа".
ПАСАЖ: „Їздець без голови".
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Жінка без майбутньости".
УТІХА: „Дівча з гір" та „Ревія".

Закордонне радіо.

Субота, 5. серпня 1933.

Барі (269,4) 20.30 Симфонічний концерт; **Штрасбург** (345,2) 17.15 Концерт солістів; **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Веселий вечір; **Рим** (441,2) 20.45 Концерт; **Рига** (525) 19.30 Симфонічний концерт; **Харків** (937,5) 8.30 Музика. 9.30, 13.30, 15.00, 16.20, 19.30 Концерт; **Давентрі** (1554,4) 20.00 Радіокабарет; **Париж** (1724,1) 20.30 Оперетка.

Неділя, 6. серпня 1933.

Міляно (331,4) 20.30 „Дон Жуан" опера; **Штутгарт** (360,6) 16.00 Опера; **Прага** (488,6) 21.00 Концерт; **Відень** (518,1) 11.30 Симфонічний концерт; 20.30 „Стабат Матер"; **Будапешт** (550,5) Оперетка; **Харків** (937,5) 9.00, 16.00 Музика; 13.50, 15.00, 19.00 Концерт, 16.30 Грамофон; **Давентрі** (1554,4) 21.05 Камеральний концерт; **Гільверзум** (1875) Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 5. серпня 1933.

7.00—7.55 Ран. програма; 12.05—13.40, 16.00, 19.00, 19.40, 21.30 Трансмісія з Варшави; 14.55, 15.15, 21.15 Грамофон; 15.10 Сільва рерум; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 19.20 Всячина.

Неділя, 6. серпня 1933.

10.00, 12.10, 14.10, 15.05, 16.55, 19.00, 19.40 22.40 Трансмісія з Варшави; 13.45, 16.30 Трансмісія з Катовиць; 14.25 Метеорольогічний комунікат; 14.30, 22.45 Трансмісія з Кракова; 19.20 Грамофон; 21.30 „На веселій львівській хвилині"; 22.25 Спортові вісти; 22.45 Танкова музика.

БІРЖА.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	28·—	28·50
Пшениця збірна	27·—	27·50
Жито одноціле	18·—	18·25
Жито збірне	17·50	17·75
Ячмінь двір. одноцілий	13·—	13·50
Ячмінь на мливо	12·—	12·50
Овес галицький	11·—	11·50
Овес замоклий	10·—	10·50
Овес збірний	8·50	9·—
Кукурудза краєва	17·—	18·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	18·—	20·—
Фасоля кольорова	13·—	14·50
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	16·—
Горох пів-Вікторія	27·—	29·—
Горох полевий	20·—	22·50
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	9·50	10·—
Вика сіра	8·—	8·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·—
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·50	14·—
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·75	9·25
Висівки житні	6·—	6·25
Висівки пшеничні	8·25	8·50
Пшоно	28·—	29·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	85·—	90·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	29·50	30·—
Пшениця збірна	27·50	28·—
Жито одноціле	20·—	20·25
Жито збірне	19·50	19·75
Ячмінь на мливо	13·25	13·75
Овес двірський	12·50	13·—
Овес двірський замокл.	11·50	12·—
Овес збірний	10·—	10·50
Мука пшен. люксусова	59·60	60·—
Мука пшен. 65 проц.	55·50	56·—
Мука житня тип уряд.	35·50	39·—
Висівки житні	6·25	6·50
Висівки пшеничні	9·	9·—
Крупи ячмінні грубші	26·—	30·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·50
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·—

ДОЛЯР.

У пятницю, 4. серпня Філія Польського Банку у Львові устійнила курс доляра на 6.50 зол. На чорній біржі плачено по 6.60 зол. за доляр. Тенденція звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. 8.: На масло з приводу вичікуючої тенденції ціни не ставимо. Молоко 17 сот., сметана 90 сот., яйця 2.60 зол. за копу. Тенденція на масло вичікуюча, на молоко слаба, на сметану і яйця удержана.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Українська Бурса ім. о. А. Качали в Тернополі приймає учнів на шк. рік 1933/34 за місячною оплатою 38 зол., яку можна частинно вплачувати також харчевими продуктами. Зголошення в справі приняття до Бурси приймає — найдалі до 15. серпня ц. р. — проф. П. Дяків, Тернопіль, вул. Качали 13. 126 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.